СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 15. Джерзи Сити, Н. Дж., четвер, 20. січня, 1927. VOL. XXXV. No. 15. Jersey City, N. J., Thursday, January, 20. 1927. THREE CENTS

ДОМАГАЮТЬСЯ МИРОВОГО СУДУ З МЕКСИКОМ

НАВІТЬ КЕЛОҐ УЖЕ ГОДИТЬСЯ НА ВІДДАННЄ НЕПОРОЗУМІННЯ ДО МИРНОГО РОЗСУДУ.

ВАШИНҐТОН, 18. січня. — У сенаті конгресу прийшло нині знова до горячої дебати над мексиканським питанням.

Дебату викликав знова сенатор Гефлин, демократ з Алябами, який знова повторив свої закиди з попередних промов, що мовляв ціле непорозуміння з Мексиком є випливом інтриґи римо-католицьких епископів та католицьких організацій, передовсім Лицарів Колумба. Проти нього повстало сейчас кількох демократів, виступаючи проти нарушування релігійного питання в конґресі.

Бурю заглав до значного степення демократичний сенатор Робинсон, поставивши резолюцію, щоби американський уряд віддав своє непорозуміння з мексиканським урядом через забирання нафтових теренів до розсуду безсторонному арбітраційному судови.

Резолюція зєднала собі сейчас богато прихильників. Сенатор Бора, голова сенатового комітету для заграничних справ, заявився за нею. Відтак її предложено Келогови, секретареви стейту, котрий теж заявив, що уряд не може мати нічого против неї. На думку уряду, головним питанням в американсько-мексиканським непорозумінню є, чи має право Мексико забирати терени американских горожан без заплати.

СЕНАТ ВІДКИДАЄ УГОДУ З ТУРЕЧЧИНОЮ.

ВАШИНҐТОН, 18. січня. — По дво-тижневих торгах межи сенаторами за затвердження лозанського договору межи Злученими Державами а Туреччиною прийшло нині нарешті до остаточного голосовання в сій справі, і сенат більшостю 50 голосів проти 34 рішив сей договір відкинути.

Якби сей договір був ухвалений, то межи Злученими Державами а Туреччиною привернеоби назад дипломатичні й торговельні відносини. За ухваленнєм сього договору побивався дуже сенатор Бора, голова сенатового комітету для заграничних справ, але проти нього пішла велика сила пропаганди, яка головно використовувала релігійну нетерпимість турецького уряду. Власне перед самим голосованнєм кількох сенаторів підняло нетерпимість Туреччини супроти людий немагомеданської віри, і факти, ними підняті, рішили на шкоду Туреччини.

КАТОЛИЦЬКІ ЕПИСКОПИ ЗАПЕРЕЧУЮТЬ, БУЦІМТО ЕПИСКОП ВІВ БУНТ ПРОТИ УРЯДУ.

МЕКСИКО, 18. січня. — З огляду на те, що римо-католицький архиепископ заперечив чутку, буцімто католицький епископ стейту Халіско повів бунт католиків проти мексиканського уряду, а мексиканський уряд не хоче сеї чутки потвердити, справа остається на далі невиясненою.

Уряд, однак, ствердив, що він вислав до стейту Халіско сильнійші відділи федерального війська для здушення повстання римо-католиків.

КУЛИДЖ ДАЛІ ТВЕРДО ПРОТИ БУДОВИ НОВИХ КРУЖЛЯКІВ.

ВАШИНҐТОН, 18. січня. — З огляду на те, що сенатовий комітет для видатків ухвалив таки видати гроші на будову нових кружляків для американської воєнної фльоти, президент Кулидж ще раз заявив, що федеральний уряд противиться такій будові. Уряд хоче лишень ухвалення резолюції, що уряд має право збудувати такі кружляки, коли сього буде потреба, себто загрозити другим державам, що Злучені Держави не дадуть переганяти себе в воєнних зорудженнях, але не хоче ухвали, приказуючої такі кораблі будувати, бо така ухвала значилаби, що Америка закидає свої стремління до розоружнення світа.

АМЕРИКАНСЬКА АРМІЯ МАЄ ВИНОСИТИ 118,000 МУЖА.

ВАШИНҐТОН, 18. січня. — Палата послів відкинула нині пропозицію уряду, щоби армія виносила 115,000 мужа, та ухвалила гроші на удержаннє армії з 118 тисяч мужа.

ШКОДА В СПАЛЕНІЙ КАТЕДРІ ВИНОСИТЬ ЧВЕРТЬ МІЛІОНА ДОЛЯРІВ.

НЮ ЙОРК, 18. січня. — Обчислення шкоди в грецькій катедрі в Ню Йорку, що погоріла вчора рано, показують, що чаші, ікони, стінні образи й другі церковні предмети, понищені огнем, вартували коло 250,000 долярів. Катедри відай відбудовувати не будуть.

МАЛО НЕ НАЇЗДИВСЯ ДО СМЕРТИ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА., 18. січня. — Інспектор Филаделфійської надземної зелізниці найшов в одному поїзді майже зовсім обезсиленого хлопця. Відставлений на поліцію, хлопчина подав цікаві факти про своє життя. Каже він, що називається Джосеф Ровч, походить з Вилкс Баре в Пенсилвенії, та має 15 літ життя. Кілька днів тому назад вибрався він з дому, щоби побачити світ. Заїхав до Филаделфії і тут за послідних 8 центів всів на поїзд надземної зелізниці. Не маючи більше гроша, він і їздив сим поїздом цілі 84 години. Каже зелізниця, що він переїхав за 8 центів яких 250 миль.

ВОЛИТЬ АМЕРИКАНСЬКЕ ГОРОЖАНЬСТВО ЯК ГРАФСЬКИЙ ТИТУЛ.

НЮ ЙОРК, 18. січня. — Граф Людвік Сальм фон Гуґстретен, який недавно наробив богато розголосу своїми родинними клопотами, вибрав нині перші горожанські папери, заявляючи, що він волить бути американським горожанином і звичайним „мистером Салмом" як графом.

ЖАХЛИВА КАТАСТРОФА.

Під Лодзею в Польщі прийшло цими днями до жахливої трамваевої катастрофи. Два підміські трамваї зударилися, в наслідок чого оба вози вилетіли з шин. Ранено 25 осіб. Причиною катастрофи — густа мряка.

ПОЖЕЖА ФАБРИКИ В ЛОДЗІ.

В ткальні братів Запп у Лодзі вибухла 23 м. м. пожежа, наслідком чого згоріли магазини та робітні. Втрати величезні. В фабриці працювало 400 робітників; тепер ці робітники втратили працю.

СМІЛИВИЙ НАПАД НА СЛАВНУ ІНДІЙСЬКУ СВЯТИНЮ.

З Калькути повідомляють, що незнані люде напали на славну святиню бога Крішни в Деварку, перехитрили нічну сторожу й ограбили престол індійського бога, забрали рідкі й дорогоцінні самоцвіти. Забрали золоті нашийники і нараменники з дорогими діямантами вартости понад десять тисяч стерлінґів. Деварк, місто численних воріт, є у державі Барода, а вважають його святим місцем. Щороку йдуть туди численні паломники. Святиня Крішни побудована на березі канала, а як каже легенда, ціла святиня побудована за одну ніч. У святих книгах написано, що сам Крішна побудував і укріпив Деварк. Сумуючи після смерти великого бога, ціле місто находилося в темноті, крім місця, на котрім можна було бачити величаву святиню.

НЕЗНАНА ДЕРЖАВА.

Незнана держава, це Нґалонґ-ля, а є вона в глибині Бірми (Індії заґанґесові). Відкрив цю державу капітан англійської армії Ґрін. Держава ця лежить у долині Гюкеванґ, над горішним бігом ріки Іраонеді. То справжній рай для торговців невільників і пачкарів опія. Король Нґалонґ зявився перед капітаном Ґріном у довгій вовняній туніці і свого роду шоломом, прикрашеним фальшивими перлами. Він володіє над кількома племенами тубильців, але мусить добре знати звичаї інших країв, бо зажадав від капітана Ґріна повновластей від англійського короля. На відповідь Ґріна, що король англійський не пише до анальфабетів, король Нґалонґ-ля викривився погано і заявив Англійцям, що велить їх як стій відставити до границь своїх посілостей. Підчас повороту проводирі так хитро милили дорогу, що ні капітан Ґрін ані його товариші не можуть її точно сказати.

ПЕРЕСЕЛЕННЯ З ВОЛИНІ.

З харківського „Комуніста" довідуємося, що серед волинських селян велика тяга до переселення. По загально принятій на Україні термінольоґії 120 ходоків від 800 селянських дворів з радянської Волині вирушило було цього року на Сибір, Далекий Схід і на південь України, щоби шукати вільних земель для населення. З них вернуло вже 78 ходоків від 511 дворів і вони дістали земельні наділи. За час від 1. квітня до 1. жовтня м. р. переселилося з Волині на Далекий Схід, Дніпропетровщину та до Одеської Округи 57 дворів, тобто селянських господарств. Вони забрали зі собою дрібний господарський реманент, до 100 штук рогатої худоби і 11 вагонів будівельного матеріялу. — 170 дворів дістало документи на закріплення для них землі в Дніпропетровщині. Переселенчий рух обняв і волинські жидівські містечка. Від Жидів поїхало понад 1000 делеґатів за землею передовсім на Криворіжжа. Всі ці жидівські кандидати на землю це переважно бувші крамарі й дрібні ремісники.

НОВІ РОДИ СТАЛІ.

Фірма Круп в Есен у Німеччині зачала продукувати нову сталь цікаву тим, що зроблені з неї постійні маґнети майже 100 разів сильнійші від дотепершніх. У склад цеї сталі входять крім заліза: вуголь, маґи, кобальт і хром.

Майже рівночасно з тим винайдено инший стоп з заліза, ніклю і кобальту, який стає електромагнетом багато разів лекше, як уживане досі мягке залізо. Вже під діланням маґненого поля землі він доходить майже до стану маґнетного насичення.

Стоп цей назвали „пермальой".

Найновіший спосіб різання заліза полягає в приміненню так званої температурної пили. Всі пили до тепер мали зуби і були зроблені з твердої сталі. Ця нова пила не має зовсім зубів і зроблена з дуже мягкого заліза у виді тонкої стяжки, натягненої на двох колесах, що гонять її з величезною скорістю. З приложенням її до залізного бльока, який має бути перерізаний, температура в місці стику так підноситься наслідком тертя, що залізо в тім місці топиться і у виді іскрового дощу вилітає, а пила врізується щораз глибше.

Ця беззуба пила ріже залізо кілька разів скорше, як дотеперішні „зубаті" і спотребовує менше енерґії.

СКІЛЬКИ МЯСА ЗІДАЮТЬ РІЖНІ НАРОДИ?

Інтернаціональний статистичний уряд подає дати про консумцію мяса в ріжних краях. І так на одного мешканця Німеччини припадає в 1924 році 40,7 кг. мяса (в 1907 році 52,7 кг.); в Англії в 1922 році припадає на одного мешканця 33,8 кг. мяса, у Франції в 1904 році 36,3 кг. На першім місці тої статистики стоїть Арґентина з 172,2 кг., на останньому Італія з 11 кг.

РІЗДВЯНА ОМЕЛА.

З Англії поширився звичай на Різдво вішати на стелі і над дверми галузки омели. Цей звичай серед Англійців можна пояснити історично так, що то є остаток широко поширеного культу омели, який був ще знаний предкам Англійців Кельтам. Уже Пліній (староримський історик) оповідає, як то Кельти святочно збирали галузки омели підчас звороту сонця (зимової перемоги). Мабуть звязували з цим звичаєм вірування про пробудження бога сонця й літа. В літературі старинних Римлян стрічаємо згадки, що також у мітольоґії Ґерман признавали омелі велику пошану. Широко поширений культ омели в старинних часах дається пояснити відпорністю тої ростини на всякі невзгодини, вітри, недостачу води (соків). У зимі дерева (на яких омела жиє) не можуть достарчити омелі доволі соків, всетаки цей ґалапас видержить цю недостачу.

СМЕРТЬ НАСЛІДКОМ СМІХУ.

Лондонський „Івнінґ Нюз" помістив статтю якогось англійського лікаря про пожиток і шкідливість сміху. Звичайно сміх сприяє травленню, скріпляє обіг крови і ділає корисно на організм. Одначе надмірний сміх часто має страшні наслідки. Статистика, наведена цим „дослідником сміху", стверджує, що передовсім небезпечні є т. зв. комічні фільми, що часом кінчаться траґічно для глядачів, які занадто розсміялися. Так напр. на одним представленні Гарольда Лойда в Лондоні померла нечайно 15-літня дівчина, бо сміялася до розпуку. Смерть послідувала наслідком аневризму серця. В 1923 році помер також на представленні Чепліна 73-літний суддя. Занедужання на т. зв. „комічних фільмах" є значно частіші, ніж на найбільше зворушаючих... або можна сміятися з цілого серця, але треба мати здорове серце.

ХРИСТІЯНСЬКІ ЕПИСКОПИ В КИТАЮ.

З нагоди висвячення китайських епископів папою Пієм XI. преса писала, що то перші китайські епископи. Одначе так не є. Христіянство в Китаю було вже в VII. столітті. Католицька церква у середновічних часах мала доволі епископів китайської національности. Славний італійський мандрівник Марко Поло згадує, що підчас побуту в Пекіні стрінув такого достойника. Христіянство підупало в Китаю у XIV. столітті, а наново появилося в XVI ст. Оден цісар перейшов навіть на католицьку віру і володів під імепем Константина.

СТРАШНА ЖІНКА.

Тому чотири роки в Берліні Юлія Мец розпустила вістку, що її чоловік покинув її. Щойно тепер найшли її чоловіка на стриху, де був замкнула його. Він виглядає майже як дикий чоловік: увесь заріс, а нігті довгі на пять центиметрів. Меца перевезли до шпиталю, а жнку арештували.

ЧОРНОГОРА ХОЧЕ СТАТИ САМОСТІЙНОЮ

БІЛГОРОД, 18. січня. — В маніфесті, який оголосив в Римі чорногорський комітет народної оборони, поставлено домагання відлучення Чорногори від Югославії та злучення її з Герцоговиною в одно самостійне королівство.

Югославія добачує в тім підступ Італії, подібно як в італійсько-альбанським договорі. Італія мала всегда око на малу Чорногору. Коли здетронізовано чорногорського короля Миколу, він проживав весь час на вигнанню, головно в Італії, де його дочка є королевою. Умираючи в 1921 р. він не зрікся своїх прав до престола і переніс їх на свого сина Данила, а той знова на внука Миколи Михайла, який тепер має 19 літ. Коли і той зрезиґнує з престолонаслідства, стане правним наслідником італійський престолонаслідник, який є рівнож внуком Миколи.

По всякій правдоподібности той рух є штучним. Бідний нарід нічим в Чорногорі не інтересується, хиба своєю бідою, бо край бідний і запущений.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ У ВІДНОШЕННЮ ДО ХІН.

ЛОНДОН, 18. січня. — Британський уряд усталив по довгих нарадах спосіб свого поступовання супроти Хін. Політика уряду буде така сама як досі. Британське правительство готове кождої хвилі до пертрактацій зі сталим хінським урядом в справі ревізії договорів, включаючи в те і квестію управи концесіями. В тій справі воно готове пертрактувати з кантонським урядом. Великій Британії ходить головно о те, щоби була забезпечена торговля між Хінами а Великою Британією.

НЕ ДАВСЯ ЗЛАПАТИ.

ЛОНДОН, 18. січня. — Секретар для Індій лорд Биркенгед перебув різдвяні свята на острові Мадейра. Там пізнав він двох елеґантних джентельменів, які хотіли намовити його до гри званої „спелінґ бі". Биркенгед не погодився на те, але запропонував їм змагання в пливанню. На ті змагання джентельмени одначе не явилися. Показалося, що це були міжнародні обманці. Вони самі признались до цего і заявили, що заберуться з острова, коли їх не видадуть поліції. Дивним було рівнож і те, що ті обманці просили команданта острова Локер-Лемпсона о допомогу. І на велике диво її дістали. Командант уможливив їм поворот до Лондону. Показалося, що оба обманці були знаменитими жовнірами підчас світової війни, доконали богато геройських вчинків і вратували навіть теперішному командантови острова життє підчас битви. Тому й не диво, що командант дав їм гроші на дорогу і ще вертав до Лондону з ними на одним і тім самім кораблі.

4 ОФІЦИРІВ ЗГИНУЛО, ВПАВШИ З АЕРОПЛЯНУ В МОРЕ.

МАЛЬТА, 18. січня. — Двоплощиновий літак, вилетівши на повне море, впав з невідомих причин в море. Згинуло 4 офіцирів. Їх тіл ще досі не знайдено. Літак належав до британської воєнної фльоти.

БУДУЄ ІТАЛІЙСЬКО-АРАБСЬКУ РАСУ.

НЕАПОЛЬ, 18. січня. — Бувший міністер, сенатор Леонардо Бянкі, виступив за тим, щоби знищити берберійську расу в африканських кольоніях, а заховати чисто арабську, бо вона близько споріднена з тим висшим типом, який замешкував побережа Середземного моря. Та раса може бути змішана з італійською і не буде з того нікому ніякої шкоди. Проблема ця важна, бо за кількадесять літ Італія буде мати 80 міліонів населення і не буде могла його виживити. Треба буде висилати його до кольоній, а в кольоніях буде воно змушене змішатися з тубильцями.

ПОМЕРЛА ЦІСАРЕВА ШАРЛЬОТА, ЖІНКА МАКСИМІЛІЯНА.

БРУКСЕЛЯ, 19. січня. — Нині рано померла цісарева Шарльота, вдова по Максиміліяні Мексиканськім, якого розстріляно в Мексику тому 59 літ взад.

Від довгого часу уважали її збожеволілою, хоч не знати, чи вона нею дійсно була. Це остає тайною ще й сегодня. Була вона дочкою бельгійського короля Леопольда, а жінкою Максиміліяна, австрійського архикнязя, брата б. австр. цісаря Франц Иосифа.

ІНФЛЮЕНЦА ПОШИРЮЄТЬСЯ ДАЛІ В ЕВРОПІ.

ЖЕНЕВА, 18. січня. — Бюлетин Ліґи подає, що інфлюенца поширюється по цілій Европі далі чимраз більше. За послідний тиждень заслабло в Анґлії 82,010 людей, а померло 172 в краю, а 72 особи в Лондоні. В Берліні було 10. січня 720 нових случаїв, а вже 11. січня 1,042. В подібний спосіб ширить ся інфлюенца і по других краях.

ПРОЛЕТАРСЬКИЙ ТАНЕЦЬ.

МОСКВА, 18. січня. — Совітський уряд бачить, що не можна прибити танців серед молоді, але хоче охоронити її перед буржуазними неморальними танцями. Через те ломлять собі голови над новим пролетарським танцем. Школа танцюриста Форегґера пописувалася вже такими новими спробами. Богато молоді приглядалося пролетарському танцеви, але кажуть, коли показували Чарлстона, вся молодь була ним найбільше захоплена, хоч уряд вважає цей танець аморальним. Таке подає американський кореспондент.

При всякій нагоді складаймо жертви на Сиротинець-Захист Українського Народного Союза.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES;		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1858 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЯК І ЗАЩО ВИКЛИНАЮТЬ

Як довго сягає память про святкуванне Різдва Христового так довго треває і та традиція, що Різдво це свято мира. В той день святкують християне прихід Того, що мав принести мир світу сему. Тому навіть підчас світової війни, на фронті, де стояли проти себе найбільші вороги, які чигали тільки на смерть свого противника, подавали собі руки в день Різдва та обмінювалися різдвяними дарунками, перекидуючи їх зі своїх стрілецьких ровів, які як от на італійськім чи француськім фронті, були віддалені від себе нераз тільки на кількадесять метрів. В день Різдва замовкли гармати, притихли кріси, а вірні визнавці науки Христа зверталися в той день до Бога, щоби зіслав людству мир, щоби погодив тих, які на себе смертельні стріли насилають. На Різдво, навіть озвірені в обличю смерти жовніри на полю битви проганяли зі свого серця духа злоби, ненависти і пімсти і гляділи на свого брата як на свого ближнього, а не як на ворога. Бо так наказувала їм людскість, так наказувала наука Христа, наука Того, що вмираючи розпятий на хресті, пращав своїм ворогам, прощав тим, що його розпняли.

І ми в нашім органі не дали в день Різдва Христового рівнож місця навіть тим, що хотіли жалі свої виливати, коли жалі ті могли вразити серце когонебудь з наших братів. Бо хоч в той день хотіли ми бачити всіх нас Українців як одну велику сімю. Ми хотіли хоч в той день задокументувати, що хоч як великі політичні чи які инші можуть бути між нами ріжниці, вони не в силі нас Українців розділити до цеї міри, щоби ми в день Різдва не обняли християнською любовю наших ворогів. Так думали ми грішні, бо так думав і думає християнський світ від соток і тисяч літ. Та инакше думає епископ др. Богачевський в Америці. Він в день Різдва Христового, засідаючи до Святої Вечері уважав за відповідне відсвяткувати прихід Того, що приніс світови мир в той спосіб, що в імени Христа виклинає з католицької церкви тих, що ні одним словом ні ділом не нарушили віри, ні церковних догм, що церкви будували, а посміли поставити до свого епископа того рода скромні домагання, щоби він звав себе Українцем, а дієцезію називав українською, щоби не плюгавив памяти національних ґеніїв, щоби не вів в церкві аґітації за православним царським ґенералом, щоби не підкопував допомоги інвалідам, сиротам і Рідній Школі в краю. І за ті то „ереси" виклинає епископ Богачевський на саме Різдво відомих цілій еміграції громадян. Виклинає і йде до катедри правити Службу Божу, на якій виголошує проповідь і радить нам постояти за ним і за царським ґенералом як гетьманом.

Д-р Остап Грицай.

ЩО ЧИТАТИ НАШИМ ДІТЯМ?

„Світ Дитини" — ілюстрований журнал для дітей. Виходить у Львові раз у місяць кождого 15-го, під редакцією Михайла Таранька. Цілорічна передплата для Америки й Канади 1 доляр.

Вихованнє дитини — це сьогодня одно з найважніщих питань в життю кождого культурного народа. Воно тепер важне й дуже пекуче тому, що остання світова війна — як зрештою всяка мерзава різня, звана війною — і в цій области зазначилася вщерть погубними наслідками, спричинивши з одної сторони небувалу смертельність дітей, а з другої страшливий занепад усякого виховання. Міліони тих батьків, що вигинули на всесвітних боєвищах за злочинні імперіялістичні забаганки перегнилих мозком Габсбурґів та Гоґенцолернів — цеж одночасно і міліони нещасних сиріт, засуджених або на голодову смерть, або на безконечну жебранину по комітетах, приютах та захоронках, або — як-що дитина старша — на моральну деправацію з нужди, з розпуки та зза загального, війною царів витвореного зіпсуття. Міліони-міліони безталанних дітий у всьому світі впали так жертвами Молоха-війни, а ті,ніби щасливіші, що перебули нечувану грозу і мають нині змогу й нагоду користуватися справжнім вихованням — значить новітнім, розумно-практичним вихованням — це знову предмет неаби-якої журби тих, завданнєм яких є виховувати діти на життездатних членів майбутнього громадянства. Бо соціяльні, економічні, господарські та загально-життеві відносини, сотворені війною, виявляють скрізь таке загостреннє, труднощі і такий нахил до повного перевороту, що дитина, виховувана дряхлими методами довоєнного часу, не зможе мабуть ніяк удержатися в безпощадній боротьбі за істнуваннє, викликаній теперішніми умовинами життя. Тому тепер стільки нових і дуже замітних спроб повної реформи шкільного виховання і шкільної науки — щоб згадати тільки прегарний тип новітньої шкільної науки, сотворений Італійкою Монтесорі*) — стільки боротьби за новий тип школи і стільки дискусій на тему виховання дитини. А крім цих головних питань є ще цілий ряд инших, звязаних тісно з такими й такими то **національними середовищами.** Нпр. вихованнє дитини в національнім дусі там, де ворожа нації чужинецька влада — як ось в нашій-ненашій Східній Галичині — таке національне, патріотичне вихованне утруднює або й зовсім унеможливлює. Або такеж вихованнє дитини в середовищах еміґрації, віддалених далеко-калеко від Рідного Краю і наражених тому скорше чи пізніше на небезпеку денаціоналізації, тобто відцурання, відчуження від свого. З сього погляду довелось і доводиться мені помічати нпр. у Відні не раз, не два, що не тільки українські діти тут, але й діти визначних інтеліґентів здебільшого тільки з родичами говорять по українськи, між собоюж ведуть розмову залюбки в мові німецькій, якою до того в багатьох випадках володіють, на жаль краще, ніж своєю рідною, українською. А коли так є в Відні, який усе-таки не морями відділений від Галицької України і в якому традиції Рідного Краю серед тутешньої української кольонії ще дуже живучі, то що говорити про далекі, заморські середовища української еміґрації? Оттому то справа виховання наших дітей на свідомих українських громадянів сьогодня для нас діло першорядного значіння, і всяка спроба нового почину в цім напрямі, всяке змаганне заслугує на увагу як найширшого загалу в нас. Зокремаж усякаж спроба видавання діточого журналу і книжечок, призначених для наших молоденьких і наймолодших читачів. Це надзвичайно важна річ. І от саме в цій области нашої культурної роботи в краю зазначується від цілого ряду літ щораз видатніше діяльність українського накладчика у Львові, **п. Михайла Таранька,** особливож видаваний ним журнал для українських дітей п. н.: **„Світ Дитини".**

Це під теперішню хвилю одинокий український журнал цього рода.

Перед нами вже сьомий річник цього видавництва, а це в наших обставинах не аби-який подвиг. Зазначу при тім зараз, що крім „Світа Дитини" — для наймолодших! — п. Таранько видавав від р. 1923. до вересня м. р. ще й ілюстрований журнал для старшої молоді (опісляж для всіх) п. н.: „Молода Україна", розкішний своєю формою та дуже богатий своїм змістом, який одначе з вереснем перестав виходити, хоч иншого журналу для молоді в нас нема і хоч це просто сором і ганьба, що 40-міліоновий нарід України саме під теперішню хвилю такого розкішного й одинокого журналу для молоді, яким була „Молода Україна", не потрафив зза своєї гнилої байдужности вдержати! Справді — який це поличник для нас! Адже в кожного, і в десятеро меншого, ніж ми, культурного народу є сьогодня цілий ряд журналів і журналиків для рідної молоді. В Німців нпр. є журналики, редаґовані й видавані спеціяльно для наймолодших, для тих, що щойно починають шкільну науку і при допомозі такої ґазетки мають нагоду продовжувати в любий спосіб науку читання. Далі журналики для дітвори, яка вже вийшла поза перші початки шкільної науки і в силі цілий журналик перечитати без ніякої допомоги. Даліж ґазети для молоденьких і старших ґімназистів, ґазетки для малих дівчаток і підростаючих панночок — словом, в такого культурного народу, як Німці, знайдемо у пресі, призначеній для молоді, журнали для кождого віку й пола, кождої суспільної верстви і кляси та з погляду на всі можливі заняття молоді. І всі ті ґазети й ґазетки мають там своїх читачів! Усі держаться цілими десятиліттями і не банкротують, усі розвиваються щораз красше і здобувають щораз більше признанне в народі й поза межами рідного краю. І таксамо є в Англійців, у Французів, в Москалів, в Чехів, в Поляків, в Мадярів, узагалі в кождого культурного народа, тільки не в нас, Українців, які **все чванимося 40 міліонами свого населення, але ділами не виявляемо, що в нас 40 міліонів культурних людей!** В нас, ось-коли вже мова про ґезети для дітей — усяка спроба серіозної ґазети цього рода наче згори призначена на невдачу. Починаючи ще від колишнього, ще й сьогодня незабутого „Дзвінка", на якому й виховувалися в Галичині покоління української дітвори 90-их років, кінчаючи поки-що „Молодою Україною" Таранька — бачимо всюди найкрасшу волю і велику працю видавців і редакторів, а байдужність і недоцінюванне таких починів **зі сторони нашої публики. Тимто й не диво воно, коли в нас молодь, позбавлена здебільшого найкращих засобів національного виховання і можности дешевої та відповідної лектури — на загал мало ідейна та без ініціятиви. Коли вона не надто богата знаттем, не сильна характером і без великої охоти до книжки. І коли вона тому в Краю підлягає безвольно вбивчим впливам польського духа та гнилої угодовщини, а на чужині, в осередках нашої еміґрації, повній денаціоналізації, відчуженню від рідного народа і рідної землі.** Бо і звідки і як набратися нашій дитині національного духа, як-що вона в чужинецькій школі, в чужинецькім середовищу та в богатьох випадках в хаті батьків, які вже й сами не дбають гаразд про те, якого вони роду й чиї вони діти? В таких середовищах, особливож еміґраційних, ще найлегше плекати в дитині іскру національної свідомости та до всього, що своє і рідне, при допомозі гарної книжечки або гарного діточого журналику, коли вже не розмірами давнього „Дзвінка" та згаданої „Молодої України", то принайменше такого обему, як той журналик, який ще на щасте виходить, а саме: „Світ Дитини".

(Кінець буде).

*) Про те окремо в иншім числі. О. Г.

НАЙВИЩА В СВІТІ ЛІХТАРНЯ

На Етні буде найвища в світі ліхтарня. Світитиме вона на висоті 3,000 метрів для летничих цілей. Закордонні техніки відносяться скептично до того проекту; кажуть, що світло на такій висоті не може в ночи дати користи навіть найбільше досвідченим летунам.

Г. Мальо.

БЕЗРОДИНИ

Після німецької перерібки переповів В. В—р.

(13)

— Господар подав мені нині рахунок — сказав він одного ранку до Ілька — коли його заплачу, то лишаться мені іно два франки.

— Мусимо дати представленне, мусимо заробити гроші.

Ілько розумів тото добре, що вони потребують гроша, бо мешканнє, опал, лікар, ліки, то все стояло богато гроша, але він не міг собі уявити, як вони можуть дати представленне в тім селі без Зефіра, Мічолі і Фрузі.

— Мусимо роздобути найменьше сорок франків — сказав Карльоні.

Сорок франків! Таж нераз не могли заробити навіть сорок су! Чи то може бути? Воно здавалося Ількови неможливе.

Коли Ілько сидів при ліжку Фрузі, займався Карльоні сам всім приготованнем. Винайшов відповідну салю, бо на дворі було дуже студено; сам написав оголошенне і поприліпляв на рогах улиць. З кількох дощок збив сцену, а за послідні два франки накупив свічок. Щоби мати богато світла, перетяв кожду на пів і поприкріпляв довкола стін салі.

Окличник заповідав трубою представленне в селі. Ілько чув, як він голосив виступ найславнійшого в світі артиста, — то був певно Фіделіо — опісля голосив про чудо-дитину, котра певно всіх задивує — тим чудом, здається, був він сам.

Скоро Фрузя почула добре знаний голос труби окличника, піднеслася і старалася Ількови дати пізнати, що вона хоче вбратися в свій ґенеральський червоний мундур і також грати. Вона витягла благально свої покорчені руки до Ілька.

В тій хвили війшов Карльоні.

— Збирайся, бери свою арфу, — сказав до Ілька. — Що, і ти хочеш виступати, бідна Фрузю? — сказав він, побачивши тоті просячі міни малпочки. — Ти хора, ти мусиш лежати в ліжку. — То би було убійством для неї — сказав він до Ілька — як би ми забрали її; гляди, щоби їй чого не забракло в нашій неприсутности.

Ілько докинув кілька грубих полін, щоби довго горіли, обвинув добре Фрузю в коцик і попрощався з нею.

Окличник перейшов вже ціле село і станув, витрубуючи дальше, при вході до салі. Около него зібралася громадка цікавих сільських дітий, але правдивих зрітелів прийшло лише кількох. Карльоні зволікав довго з запалюванням свічок, бо не міг би був инших заложити, коли би тоті вигоріли. Вкінци мусів вже розпочинати представленне.

Найперше виступив Ілько. Він відспівав при своїй арфі кілька пісень, але небогато оплесків вдоволення посипалося, коли скінчив. Очевидно сподівалися люди чогось величнійшого.

? Тепер прийшла черга на Фіделія. Він мав більше щастя зо своїми штуками, люди сміялися і плескали, а коли Фіделіо ходив з пушкою збирати гроші, то впав там навіть неоден гріш золотий. Але Карльоні й Ілько бачили добре, що той дохід не дає зовсім тої суми, якої вони потребують.

Тепер виступив сам Карльоні. Він випрямився, а лице його прибрало поважний, але лагідний вираз. — Як високоповажана публика позволить, — сказав Карльоні — то я заспіваю кілька пісень, а сподіюся, що друга збірка гроший буде щедрійша.

Ілько прислухувався з зачудованием співови Карльонього. Він чув вже нераз його спів, але то не був такий спів, як нині. Карльоні заспівав дві пісоньки, в тім часі дуже люблені. Ілько не умів ще оцінити артизму в співі, але його серце дрожало при тих сильних, хоч часами уриваних тонах.

Далеко в кутику салі оперся він о колюмну, а з його очий капала слеза за слезою.

Крізь слези бачив він в першім ряді якусь паню, по її убранню видно було, що вона не сільська. Коли Карльоні скінчив свої пісні, то вона не переставала плескати з вдоволення. Вона була вбрана в дороге футро, а коло неї стояв малий, гарно одітий хлопчина, що оказував велику радість зі штук Фіделія. Пані кивнула на Ілька.

— Я хотіла би поговорити з твоїм паном — сказала до него.

Ілько здивувався і виповнив се порученне. Але здається, що Карльоні не радий був тим запросинам.

— Я розуміюся трохи на музиці — говорила та пані до Карльонього — я хотіла вам подякувати за ту приємність, яку я мала з вашого співу. — Карльоні уклонився, але його чоло зморщилося, він не відповів нічого.

— Ви певно не вандрували так ціле життє по світі, — говорила пані дальше. Вона дивилася тільки на него. — Даруйте моїй смілости — говорила, — але похожість дуже велика. Я чула перед кількома літами славного співака Ф. — Чи ви не знаєте нічого про него?

— О скільки мені відомо, то той співак, про якого говорите, вже не жиє, — відповів Карльоні і уклонився, щоби відійти.

— Я хотіла би ще з вами пізнійше говорити — мовила пані; вона зігнулася і вкинула Фіделієви до пушки золотий гріш.

— До побачення, мій пане!

Прийшов слуга, щоби відпровадити її хлопця. Саля випорожнилася, а Карльоні й Ілько пустилися також домів.

— Чому та пані питала вас про того співака? — спитався по дорозі Ілько, не могучи здержати своєї цікавости.

— Бо вона мене пізнала — сказав Карльоні живо. — Так, мій сину — говорив Карльоні, побачивши Ількове здивованне — той славний і величаний в цілій Европі співак Ф. і я — то одна особа. Коли я був на висоті слави, знищила підступна хороба мій голос. Я не хотів, щоби надімною уболівали, або мене висмівали; волю, нехай світ думає, що я не жию. Я трібував вже не одного, щоби не загинути, а тепер я тим, чим мене видиш. — Він потер собі кілька разів чоло, а опісля промовив своїм звичайним, лагідним голосом:

— Імовірно застанемо Фрузю здорову. Ми мусимо завтра рано в дальшу дорогу вибратися, бо я не хотів би зійтися ще з тою панею.

Коли прийшли до своєї комнати, побачили, що Фрузя лежала випростувана в ліжку; вона була вбралася сама в свій червоний ґенеральський мундур.

— Вона спить, — сказав урадований Ілько.

Карльоні зігнувся над малпою. Вона була зимна, закостеніла.

— Вона вже не жиє, — промовив Карльоні тихо. — Перше Зефіро і Мічоля, а тепер Фрузя, — зітхнув Карльоні і закрив собі лице руками. — Бог то знає, що з нами станеться.

IX.

В літі, серед веселого товариства, без журби й смутку — о, тоді то любо вандрується — але не в зимі, по завіянім гостинци, зголоднілому та ослабленому.

Карльоні вперед, за ним Ілько, а дальше Фіделіо вандрували мовчки, не зважаючи, чи дощ, чи погода. Карльоні був рад Ількови, але був мовчаливий і горем прибитий, так, що часом здавалося, немов би зовсім забув, що з ним іде хлопець. Одинокою потіхою — розрадою Ількови був Фіделіо. Коли йому було часом дуже прикро, то пес встромлював свій мокрий писок йому в долоню і поглядав на него так, немов би хотів промовити: — Не журися, знаєш, що я тебе люблю.

На дворі була люта зима. Рідко коли могли дати представленне, а ще рідше зібрати по кілька крейцарів. Нераз була їм скірка сухого хліба обідом і вечерою. Ще коли який милосерний пастух позволив їм переночувати при своїх вівцях і дав їм сербнути трохи молока, тоді був справдішний празник для них.

Зближалися до столиці. На гостинци було щораз більше руху, життя, села густійші і богатші.

— Наша вандрівка вже от-от скінчиться — сказав Карльоні одного ранку, вибираючись в дорогу — за чотири години будемо в столиці.

— Що-ж будемо там робити? — спитав Ілько несміло.

Карльоні мовчав хвилю, опісля сказав: — там мусимо розлучитися.

— Розлучитися? О ні! — кликнув Ілько з переляку і вхопив Карльонього за руку.

— Мені приходить се так тяжко, як тобі, — сказав Карльоні — стискаючи сердечно малу руку, — але не знаю иншого виходу. При помочи самого тільки Фіделія не можемо давати представлення, бо нас висміяли би навіть уличники.

— А моя арфа? — перервав Ілько.

(Дальше буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДО ЧОГО ДОВОДИТЬ ПОЛЬСЬКИЙ ШОВІНІЗМ.

Живучи довший час в Сиракюз, я мав нагоду пізнатися дещо з Поляками, та їх відношенням до нашого народа. Не говорю тут про те, що серед Поляків, бо се наша шкіра не совісні люди, які натягають боляків, бо се наша шкіра не болить, як вони один другому шкіру луплять, але хочу сказати про дві події, які мені самому случилося, а в яких Поляки хотіли дерти шкіру не собі, а нам.

Перша з тих пригод мала місце тоді, як їх Юзеф мав прийти до влади. Здибає мене на вулиці один польський хлопопан та починає балачку, де я тепер працюю, як ми колись разом працювали, і таке инче. Починає відтак мені хвалитися:

„Я тепер не працюю на нікого. Живу сам про себе, і жалую за тим, що колись працював. На других працював, а не на себе..."

„Так чим же ви тепер занимаєтесь?" — питаю. „Що ще й нарікаєте, що колись працювали."

„Так," — каже. „Я не працюю, а живу з того, що мені вдається здерти з других при направі старої будівлі, або щось подібне. Словом, головою заробляю. І се мені добре поплачується... Тепер я придумав дуже оригінальну штуку. Тільки будьте терпеливі й слухайте. Говорив я вже з одним Українцем і він уже на мою пропозицію згодився. Тільки він не зовсім на се здібний, бо не вміє перед публикою виступати, а тут сього доконче потрібно. Хочете послухати?"

Послухати — не шкодить. Варта зрештою знати, що там той Поляк придумав.

„Говоріть".

„Так жеж слухайте, що я вам роскажу. Ви знаєте добре, як Українці люблять Пілсудського. З того можна гроші зробити. Я даю на се підприємство тисячу долярів. А ви давайте, або ні, все одно. Ви, як я чував, виступаєте деколи перед вашими людьми. Це вистарчає за гроші. Поїдемо по менших місцевостях, де вас знають, всунемо сто або двіста долярів вашому ксьондзови, він скличе людий на галю, а ви будете говорити, що Пілсудський добрий, що йому треба помогти грішми, а він збудує Україну. Заробимо кілька тисяч на чисто... Що ви на се?"

Що я на се? Мені спершу було тяжко рішитися, чи відповідати йому словами, чи як інакше. З трудом рішився сказати йому спокійно свою правду. Зачинаю:

„Наперед, хто вам сказав, що Українці так Пілсудського люблять?" — і заким він ще відповів на се, я вже посипав далі. „І як ви смієте говорити таке мені? Чи ви маєте мене за такого дурного чи за такого підлого, що готов піти на вашу плюгаву дорогу?"

Він став випрошуватися: „Даруйте, я думав, що гріш усякому ласкома річ. Чи я ворог вашого народу? Як ні, то я перепрашаю. Даруйте, забудьте те, як не хочете... Гуд-бай".

Я росповів сю „пропозицію" своїй жені й знакомим, і здавалося мені, що тільки з неї й буде сліду. Аж тут у рік по тій пригоді — друга. Тільки вже в иничій формі. Підходить до мене в фабриці в полудне якийсь чоловік і питає ні сіло ні пало:

„А ти за яким календаром? За руським чи за латинським?" — „А се що знов має значити?" — питаю я його у відповідь.

„Та от тепер, як знаєш, між вами, Руснаками, йде файт. Одні хочуть календара руського, а другі латинського. А ти за яким?"

Мені кров вдарила в лице, як я почув таке безличне питання. Ледво я вспокоївся, щоби спитати його спокійно:

„А вас, Поляків, що се обходить?" Та ще тут в Америці?"

„Бо бачу, що ви, Русини, самі нічого не здібні рішати. Без нас, Поляків. Ніби не правда? А ваші генерали не робили згоди з нашими? А ваші єпископи не роблять нашої політики? Чи Поляки не рішають усего, що вони мають робити? Таке й з календаром: ви сеї справи не вирішите, поки ми вам не скажемо, якого вам календаря триматися".

„Скінчили?" — питаю. „Як скінчили, то слухай мене, тепер, шовіністичний льокаю. Чи ти знаєш, де ти находишся? Чи ти знаєш, що ти тепер не у своїй затрепаній Польщі, де кров точать з нашого народа, а тут, де ви не можете накинути нам своєї волі, і де буде так, як ми хочемо? Чи ти собі думаєш, що ми послухаємо приказів польських? Хочби в них і якийсь сенс був, то ми їх не послухаємо так довго, поки ми їх не видамо, а не ви".

„Се так в Америці. Але й на нашій землі не буде інакше. Навіть там, де панує ваше насильство, ми вас не послухаємо, а замісць ставати Полякам, ми готуємо добру рушницю, щоби зістрілити шляхетського білого яструба. Пішов!"

Від тоді я вже польських „пропозицій" не мав.

А. Боган.

ЧИ НЕ НАША ВИНА?

Чия се вина, що наш народ має досі сім імен? Чому не знати, кільки нас є в Америці? Що нас по фабриках раз називають Українцями, раз „Рутенцями", раз Русинами, то знов Руснаками, ба навіть Гріками? Чому нас питають, як в Греції скинуть короля, чи се ми свого короля вбили?

Чому Поляків знають під одним іменем? Бо кождий Поляк називається лишень одним іменем. Коли його спитати, якої він нації, він скаже, що він Поляк. В них є ріжні церкви, але кожда називається польська церква: і католицький косцьол називається польським, і некатолицький косцьол польським, словом, кождий польським.

У нас троха інакше. Як один чоловік скаже, що він не вірить, приміром, у непомильність папи, то йому зараз кажуть, що він не Українець. Так немовби не було богато наших людий, які вірують у непомильність папи, а Українцями себе не визнають.

Пора вже нам знати те, що всі народи в світі знають, що організація церковна своєю дорогою, а національна своєю. Пора нам не сваритися за те, котра церква є справді наша національна, а пора нам постаратися, щоби кожда церква, до котрої ми належимо, була українська.

Назар Клопаченко,
Джерзи Сіти, Ню Джерзі.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

Повідомляється всіх членів і членкинь Українського Американського Демократичного Клюбу в Джерзи Сіти, Н. Дж., що **Загальний Річний Мітинг (всіх трох дистриктів) Клюбу**, відбудеться в неділю, дня 23-го Січня (January) 1927 р., в Українській Галі, 340 Johnston Ave., Jersey City (в дільниці Лафает). Важні справи є до полагодження а між иншим вибір нового уряду на 1927 р. Початок мітингу о год. 5-ій по полудне. Проситься, щоби кождий член і членкиня Клюбу прибули на сей мітінг на означений час. Новновибрані пребставителі до виділу Клюбу 1927 р. Товариств, Братств і Сестрицтв будуть ласкаві прибути на цей мітінг. Приходіть на мітінг і припроваджте нових членів.

В лучности — організації сила.
Михайло Угорчак, предсідатель;
Григорій Криницький, секр. рекор.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Січовики лагодяться до святкування Свята Злуки.

На спільних зборах нюйорських Січий, що відбулися дня 30. грудня 1926, піднято між иншим справу святковання річниці злуки Галичини з Українською Народною Републикою. Постановлено відсвяткувати сей памятний день дня 23. січня вечером урочистим зібранням нюйорських Січий та других українських організацій в льокали Січий при Ст. Маркс Плейз.

При тій нагоді розглянено питання, чи злучитися нюйорським Січам до спільної акції зі Союзом Нюйорських Товариств та чи з ним спільно святкувати ще й те свято. Для вирішення сього питання помі Січам дав звіт делегатів Січий зі спільних нарад Союза. Делегати Січий були недавно на зборах Союза, на яких мали бути зложені звіти зі збірки на інвалідів, переведеної на Падолистовім Святі. Звітів з грошевих збірок, переведених на Падолистовім Святі, не подано. Де ділися жертви, які люди зложили на сьому святі на інвалідів на руки Союза Нюйорських Товариств, делегатам товариств не сказано. Кільки було приходу, і кільки припаде борцям за волю України, не оголошено. Приватно лишень говорили люди, близько стоячі до Союза Товариств, що гроший не вислано до старого краю не то з сьогорічної збірки, але навіть зі збірки з минувшого року. Заряд Союза Товариств мав приватно складати вину на товариства, що належать до Союза, мовляви, що товариства ще не звернули грошей за білети. На скільки се правда, не знати; Січи зі своєї сторони знають, що вони все добре належитість за побрані білети зложили. На запит делегатів Січий, чи помістить Союз Товариств фінансовий звіт з Падолистового Свята, відповіли урядники Союза Товариств, що ні.

Коли делегати Січий зажадали, щоби Союз Товариств пересилав гроші, зібрані на ріжних національних святах, на руки Обєднання, бо тоді кождий буде зати певно, чи Союз Товариств гроші вислав, то проти сеї зовсім зрозумілої думки виступило кількох урядників Союза Товариств. Січові делегати звернули увагу, що виступали проти висилки гроший сею дорогою якраз люди, які поносять головну вину за те, що жертви, зібрані на національних святах, не вислано на ту ціль, на яку вони були зібрані.

З огляду на те, що на послідним падолистовім обході виступав головним бесідником гр. О. Ревюк, збори постановили запросити його, щоби він додав свої вияснення зборам про свою участь у сьому святі. Заклиманий телефонічно О. Ревюк заявив на поставлені йому питання, що він був промовцем на Падолистовім Святі тому, що представники Союза Товариств Ню Йорку просили його виголосити промову, звертаючи увагу на те, що підчас такого великого національного свята навіть люди ріжних політичних поглядів повинні сходитися разом для спільного свята, а рівночасно обіцяли, що гроші, які були зібрані на сьому святі, підуть на національну ціль, а саме на інвалідів, а кромі сього урядники Союза Товариств постараються о те, щоби Союз Товариств унеможливив на будуче такі закиди, що зібрані ним жертви не повертається на призначені цілі, а саме в той спосіб, що гроші будуть пересилані через Обєднання під його контролею. На такі слова він і пішов говорити на Падолистове Свято. Зрештою, треба було переконатися наочно, чи закиди, що гроші збираються, а їх не висилається, є правдиві, чи неправдиві. Він і говорив на Святі. Чи він чим причинився до збірок, чи Свято принесло які зиски і жертви, чи сі жертви пішли на призначену ціль, сі питання можуть рішити передівсім Січовики.

Вислухавши сього пояснення, та ствердження делегатами Січий факту, що гроший, зібраних на Падолистовім Святі на інвалідів, до краю не вислано, Січи постановили на будуче ніякого свята зі Союзом Товариств не устроювати, а затевести акцію з другими товариствами або самостійно. Щоби унеможливити на будуче таке, що гроші, зібрані з народа на добродійну національну ціль, на призначене місце не висилається, Січи постановили пересилати всі збірки через Обєднання, бо се дає найкращу публичну контролю. Січовики постановили не дивитися на те, що тепер проти Обєднання виступає єпископ зі своїми підлизнями, але, признаючи його потребу й корисність, рішили всіми силами попирати працю Обєднання.

Отсе були причини, чому нюйорські Січи постановили відсвяткувати Свято Злуки вечером в неділю, дня 23. січня, без Союза Нюйорських Товариств.

За збори Січий:
Іван Гриник, сотник;
Микола Близнак, писар.

В УКРАЇНСЬКІЙ АКАДЕМІЇ НАУК.

Кабінет антропології та етнольогії ім. Ф. Вовка при УАН. готується до святкування 5-тиріччя свого існування.

В основу кабінету покладено наукову спадщину антропольога Вовка. Кабінет має завдання розвивати антропольогічну науку та популяризувати здобутки цієї науки серед широких громадських кол. Тепер кабінет має три відділи: фізично-антропольогічний, відділ передісторії та відділ етнольогії. До друку підготовано низку праць кабінету.

Дня 15. грудня минуло 50-річча наукової діяльности відомого українського історика, члена-кореспондента УАН., В. І. Щербини. УАН випускає спеціяльний збірник, присвячений ювилятови.

В першому томі збірника буде надруковано життєпис ювілята та бібліографічний показчик усіх його праць.

Від багатьох вчених УСРР та СРСР та Галичини уже одержано листи про їхнє бажання взяти участь у збірнику.

Музей українських діячів науки і мистецтва при УАН влаштовує в наступному 1927 році виставку Миколи Лисенка з нагоди 15-річчя з дня його смерти й 85-річчя з дня народження. Організовано Комітет, в склад якого увийшли: акад. О. Новицький, акад. С. Єфремов, Л. Старицька-Черняхівська, М. Старицька, Квітка Кл., М. Бібікова та К. Масляникова (доньки М. Лисенка), О. Лисенко, Дм. Ревуцька й Е. Рудинська. Комітет удається до всіх музеїв і приватних осіб з проханням надсилати на виставку рукописи, листи Лисенкові, портрети його з автографами і инші речі, звязані з його памяттю. Якщо такі речі не можна передати у власність музею, їх буде повернено по закриттю виставки.

Музей одержав уже від родини М. Лисенка цілий кабінет композитора, адреси, вінки, та ріжні дрібні речі; великий портрет олійною фарбою, листи Лисенка до рідних, листи діячів до нього, всі рукописи, музичні автографії, рукописи статтей етнографічних записів, срібні ювилейні подарунки. Від акад. С. Єфремова до музею поступила збірка закордонних газет, присвячених ювілею М. Лисенка і святкуванню його в Галичині 1903 р. Лубенський музей передав на виставку два листи Лисенкові до Ганни Барвінок і листи від неї до Лисенка.

КОРІНЬ ЛИХА.

„Тепер в селі темнота; ворожнеча та кривда панують..."

„Нарікаємо на тяжкі злидні, завше скаржимось, що нам зле, а не хочемо пошукати причини нашої недолі".

„Що ширить аморальність, темноту, спиняє культурно-освітній розвиток? Що висушує матеріяльний добробут, доводить до зубожіння й жебрацтва, до гірких сліз жінок, дітей, матерей?"

Отаке пишуть нам з ріжних кінців у трох ріжних листах наші селяне і всі, хоч з ріжних бодів, але доходять до одного висновку; всі добираються до коріня лиха, про який дехто каже, що шкода й писати, бо все одно не поможе. Проте пишуть селяне, вірять, що вирвуть цей корінь лиха, що краще заживе наш нарід. І не помиляються. Бо росте народня свідомість, а з нею збільшуються ряди борців зі всяким лихом народу. І вони переможуть.

Але про щож тут ходить? — Подаємо знов їхніми словами:

„Наш нарід (під Польщею) пропиває річно поверх 120 міліонів золотих. Наш Волинь, поверх три міліони населення, пропиває річно 42 міліони золотих. Перше-ліпше наше волинське село, яке нараховує поверх 3,000 душ, пропиває річно 42,000 золотих. Впрост жах огортає душу!... А міжтим усі навколо жалуються, що немає звідки потягнути, щоб заложити в селі свою кооперативу, відчинити бібліотеку-читальню, народній дім побудувати, щонебудь доброго для села, для себе зробити".

„Одною з причин нашого лиха є горівка. Є люде, які самі кажуть, що вже більше пропили, ніж хто бачив. А за цими старими горівконивцями тягнуться й молодші — парубки. Вже з молоду вони вміють горівку в коршмі пити, битись, вигукувати соромні пияцькі пісні. На батьків чекають вдома діти голі, обдерті, голодні, без освіти, книжки. А коли зачують, що батько йде з пиятики, ховаються по кутках; — пострахом батьки для дітей стали.

„Ніхто цьому не заперечить, що найбільшим нашим нещастєм є пиянство. Вороги тільки й чигають та доглядають нас, як ока в голові, щоби ми душилися у гнилій атмосфері, котру вони ще гірше занечищують. А в нас і на сцені фігурує наш пяний селянин з пляшкою".

І всі в один голос кличуть: „Зверніть з цієї брудної дороги, що до добра не доведе!" Тоді не будете нещастям для суспільства, для родин і для себе самих". „Тоді сонечко, правда і любов будуть у нас світити й панувати!" „Вже крайня пора спамататкесь! Світ сьогодня вимагає розуму, тверезости".

(„Українська Громада").

БЛ. П. СОТНИК-ЛІКАР ІВ. СТЕФАНОВИЧ.

(Промова д-ра М. Західного на похоронах).

„Ви жертвою в бою нерівнім лягли
З любови до свого народу,
Ви все віддали, що лиш дати могли:
Життя своє, честь і свободу!"

З тими героями йшов Ти. В боях під Судовою Вишнею—Городком Ти рвав, виривав з обіймів смерти тяжко ранених стрільців три дні і три ночі без втоми. Тисячам стрільців Ти виратував життя. З тими борцями ти йшов далі, перейшов Бригідки, Ланцут, перебув страдальну Українську Голгофту...

Від двох днів по фабриках, заводах і нужденних робітничих домах Жовківського та Знесіння плаче-заводить за Тобою біднота, бо в Тобі вона втратила лікаря-людину, лікаря-друга, лікаря-батька, опікуна.

Стрільці і старшина УГА, поворотці-скитальці, прощають Тебе, голосять:

Сотнику Української Галицької Армії, Іване Стефановичу, спи тихо, спи —

про долю-волю тихо сни,
про долю-волю Вітчини,
Чи-ж можуть бути кращі сни?

Рідна земля, в котру Тебе з важким жалем-болем кладемо, хай не давить Твоєї груди; а стане Тобі легкою, як пух!

ДЕ ГАРКАВЕНКО БУДЕ БОРОТИСЬ.

Славний український силач А. Гаркавенко буде боротися в Бостоні в четвер 20-го січня, в Гренд Опера Гавз, Довер і Вашингтон Стріт. Початок о год. 8.15 вечер. Можна надіятися, що все українське громадянство прийде привитати Гаркавенка і подивляться, як Гаркавенко кладе на лопатки.

ЯК БУДУЄМО СИРОТИНЕЦЬ У. Н. СОЮЗА.

180.

Товариство Січ в Сиракюз, Н. Й., відділ 282. Українського Народного Союза.

З залученню висилаю моні-ордер на суму 68 долярів і виказ жертводавців на Сиротинець-Захист при Укр. Нар. Союзі. Попередно ми висилали з нашої каси суму 100 долярів, разом 168 долярів.

Як каже пословиця: зерно до зерна, а буде мірка. — Остаюсь з поважанням, Іван Лесюк, секретар.

181.

Тов. Запорожська Січ в Картерет, Н. Дж., відділ 342. Українського Народного Союза.

Висилаємо чек на суму 62 доляри і 50 центів на Сиротинець-Захист при Укр. Нар. Союзі. Ми старалися що могли зібрати на таку благородну ціль і будемо ще дальше старатися підпомагати всіми силами, щоби ми зрівналися з другими культурними народами. — З поважанням, Іван Маркович, секретар.

182.

Бр. св. Михаїла в Раритан, Н. Дж., відділ 332. Укр. Нар. Союза.

Засилаємо жертву на Сиротинець-Захист при Українськім Народнім Союзі. З нашої каси 25 долярів, жертва від поодиноких членів 17 долярів і 50 центів, до цего долучаємо прихід з пікніку, котрий ми устроїли на дохід Сиротинця. Наш уряд складає отсим сердечну подяку всім членам і гостям жертводавцям, котрі причинилися своєю лептою до здвигнення так потрібної для наших сиріток інституції. — Остаємо з поважанням, за уряд: Іван Туранський, предс.; П. Венгрин, секр.

183.

Сестрицтво Успенія Пр. Діви Марії в Дері, Па., відділ 303. Українського Народного Союза.

В залученню висилаємо 20 долярів з нашої каси на Сиротинець при Укр. Нар. Союзі. Від членниць покищо годі було зібрати, бо тепер досить прикрі часи, а по друге, що з декотрої родини належить і шестеро до нашого відділу. Як що буде можна зібрати, то пізніше вишлемо. Коби лиш другі відділи висилали свої жертви на Сиротинець, котрого нам так дуже потрібно. — З поважанням, Катерина Бейс, секр.

184.

Бр. св. Андрея в Лорейн, О., відділ 128. Українського Народного Союза.

Висилаю 13 долярів і 50 центів на будову Сиротинця-Захисту при Українськім Народнім Союзі. На жаль, це дуже мала сума, але тут богато шкодять лихі люди, що самі не дають і других відмовляють від такого доброго діла. Аж сором, що на 34 членів зібрано таку малу суму. Я вірю, що щира воля і добра ціль мусять побороти зневіру. Як вже повстане Сиротинець, тоді ми скупаря і зневірів спитаємо: „А де ви були, як ми клопоталися за здвигнення цеї інституції?" — З поважанням, В. Киршень, секр.

185.

Бр. св. Арх. Михаїла в Бейон, Н. Дж., відділ 213. Українського Народного Союза.

Посилаю чек на суму 25 долярів з нашого братства на Сиротинець-Захист при Укр. Нар. Союзі. Де гроші, там сила; де сила, там воля. — Остаю з поважанням, Андрей Бирич, секр.

КАРТА ЗМІНИ АДРЕСИ.

Хто зміняє свою адрес у,нехай долучить почтову марку за 10 центів і вишле сю картку на адресу:

До Адміністрації „Свободи":

Залучаючи почтову марку на 10 центів прошу змінити мою адресу.

Моя стара адреса була:

Число відділу..........
Імя ....
Улиця ....
Почта ....

Нова адреса є:

Число відділу..........
Імя ....
Улиця ....
Почта ....

"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ВІДОЗВА ДО ОДНОСЕЛЬЧАН З СЕЛА ЯСЕНОВА, ПОВІТ БРОДИ, ГАЛИЧИНА.

Господарсько - торговельна споживча кооператива „Єдність" в селі Ясенові коло Заболотець в повіті брідськім відноситься до всіх своїх краянів і просить прийти їй з допомогою.

Кооперативу засновано, щоби висвободити селян з рук рідних пявок, що визискують нашого селянина. Кооперативу засновано з тяжким трудом. Вписалося наших братів дві сотки і кождий зложив по пять злотих. То був початок. Кооператива розвивається дуже добре. Біля неї згуртуєтся все наше життя, культурне, політичне і економічне. Хто знає наше положення в краю, знає, яку користь має наш український нарід з таких кооператив. Розуміють це цілком певно і наші Браття за океаном. Тому певно не відмовлять просьбі управи кооперативи і вступлять громадно в члени кооперативи. Ми не хочемо жертви, а тільки просимо вписатися в члени і вложити вкладку, яка принесе нам і Вам користь.

Гроші і письма просимо слати на таку адресу: „Єдність" господарсько-торговельна споживча кооператива з обмеженою порукою в Ясенові коло Заболотець, повіт Броди.

Такий заклик вислано на руки гром. Гната Костишина. Підписаний складає тимчасово на ту ціль $10 і радо дасть всім інформації що до цеї справи. Писати належить на таку адресу:

Hnat Kostyshyn,
Box 80, Manville, N. J.

БУКОВИНА В ДЕБАТАХ РУМУНСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ І СЕНАТУ

На засіданню сенату дня 27, XI. м. р. сенатор Клігер вказав на той економічний упадок, який зазнала Буковина в послідних роках тому, що селянство з одної сторони через високі вивозові такси примушене продавати свої продукти за пів дармо, а з другої сторони купецтво через високі такси не може витримати конкуренції на чужих ринках. Кромі цього правительство не робить нічого не тільки для піднесення, ба навіть і для піддержання дотеперішнього положення сільського господарства. В регаті і Букарешті панує переконання, що Буковина багата країна і звідтам є що вивозити, але ті часи вже давно минули, а тепер нічого не робиться, щоби вратувати бодай те, що було.

„Аврора" з 29. XI. м. р. наводить заяву інжиніра Ларіонеску про розтрату грошей; що були призначені на відбудову буковинських сіл, що потерпіли підчас війни. Воєнні операції світової війни дуже знищили Буковину; по дуже неточним і поверховним підрахункам шкода виносить понад 400 міліонів зол. леїв. Цю суму малоб населення дістати бодай в теперішних паперових грошах. Однакож до цього часу букарештеньский центр вислав лише 35 міл. леїв, і то в той час, коли в самій Румунії відбудовано тисячі домів і господарства на загально державні кошти. Але й цих 35 міл. не дістало населення. Вони щезли в касах краєвих міністрів, як Нестор і инші ліберальні посли. З цих грошей затрачено значні суми на виборчі фонди правительственних партій. Депутацію, що прибула в цій справі до Букарешту на чолі з інж. Ларіонеском і депутатом Радуца, не приняло ні одно з міністерств.

Бувший міністр Буковини, ліберал Ністор, на засіданю сенату дня 28. XI. м. р. заявив між иншим про національні меншости на Буковині слідуюче: „Говорю не лише національним меншостям, але і цілому світови — нам політичні ріжні політичні уступки, компроміси та концесії. Всі права національних меншостей записані румунською конституцією. Румунський нарід найбільше толерантний. Відносно Українців мушу заявити, що їх теперішна політика є нічим иншим, як політичною провокацією румунського народу".

Щоб ослабити слова бесідника та їх нетерпимість відносно Українців, виступив другий румунський шовініст, також університетський професор, Р. Сбіра, що тому два тижні в нарадах повітової ради накинувся як скажений на Українців. В парляменті він радить: „уживати розумної політики щодо національних меншостей. Всі уступки національним меншостям, що їх підчас виборів робили ліберали, а головно міністер Ністор, циклинили лише замішання своєю демагогією й ослабили румунську позицію. Не мало причинилася до того також корупція лібералів". Він жадає назначення комісії, яка малаб пояснити, звідки взялися міліонові маєтки в Ністора і його спільників, бо ясно, що „патріотизм лібералів не був чистий". Засідання закінчилося скандалом, бо поодинокі заінтересовані посли обкидали себе вуличною лайкою, а Ністорови закидували і підлизування Габсбургам.

Два дні дебат відкрили одну зі сторінок теперішньої долі Буковини. Сварки двох злодійкуватих і грабіжницьких партій, а це ліберальної і теперішнього правительственної, авересканської, показують те смердюче балкансько-румунське багно, боярської олігархії, яким заражена більша часть румунської буржуазної інтелігенції, починаючи від міністрів та університетських професорів. Насильства та імперіялістичні інтереси антантських банкирів розірвали живе тіло українського народу, віддавши його на добич „балканському жандармови", котрий, опираючись тепер на „румунську конституцію", грабить, винародовлює і топче самі примітивні права людини.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Івана Франка, від. 97, просить усіх членів зійтись на збори, котрі відбудуться в неділю, дня 23-го січня, о 2-ій год. пополудни в галі церковній, під ч. 47 Говп Еве., Пасейк. — М. Ірипхан, предс.; М. Табачук, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. ім. Б. Хмельницького, від. 22, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в суботу дня 22. січня, о год. 7-ій вечер, в гали церковній. Проситься всіх членів зійтись на мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих членів проситься вирівнати свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. Старий уряд здасть справоздание за рік 1926. На річнім мітінґу дня 18. грудня вибрано слідуючий уряд на 1927 рік: Іван Кравчук, предс.; Т. Стегніцький, заст.; М. Баґлай, секр.; М. Більський, заст.; В. Савіцький, кас.; В. Пясецький, заст.; С. Заблоцький, тростіст, Г. Бардак, І. Малик і Н. Братівник, контрольори; Д. Добуш, Г. Сидор і Н. Бень, доз. хорих; В. Шимчишин і І. Возьний, прапорщики; Іван Коптюх, атаман; Лев Косців, госп. галі. — Н. Сторожук, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. Володимира, від. 162, поівдомляє своїх членів, що звичайний мітінґ відбудеться дня 23. січня в гали церковній, о 1-ій год. пополудни. Проситься всіх членів прийти на сей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. — В. Баран, предс.; М. Гнатів, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. ім. Ів. Франка ,від. 269 на Вест Евні, повідомляє своїх членів і членкинь, що місячний мітінґ відбудеться в суботу, дня 22-го січня в домі тов. В. Дуди; точно о год. 7.30. Кождий і членкиня мають явитись, об інакше будуть суспендовані. — —Василь Білоус, предс.; Василь Кек, секр.; Стефан Петрик, касієр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Бр. св. Василія, від. 339, повідомляє, що на річнім мітінгу, 26. грудня вибрано слідуючих урядників на рік 1927: предс. І. Сорока с. Макс.; заст. пр. Г. Лисюк; кас. І. Бішка: заст. кас. В. Мушинка; секр. О. Будай; заст. секр. В. Скольський; на контрольорів Т. Грицей, І. Сорока с. Мих., А. Шостак, О. Дюрка; на хорунжих Марко Куничка, Ів. Палько; на опікуна хорих Мих. косців. Мітінґи Бр. будуть відбуватися що четверта неділя в місяци, під ч. 610 С. Амерікен ул. в гали Укр. Громади. — А. Будай, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ